

ÁGH ISTVÁN

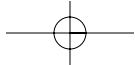
„Életem, amit elhagyott”

Szülőföldi élmények Nagy László költészetében

Az egyik Faulkner-elbeszélésben ragaszkodik annyira bátyjához a kisfiú, mint én valaha nagydiák testvéremhez. Kutyahűséggel követi a bevonulót, míg el nem zavarják a laktanya kapujából. Bár nem álltam olyan elveszetten a világban soha, mint az a farmergyerek, mégis mióta az eszemet tudom, kamaszkoromig hasonló hiányérzet szomorított, ha bátyám elutazott, s ünnepnek éreztem minden otthon töltött idejét. Mire föleszméltem, már Pápán járt iskolába nővéreimmel, s úgy cseperedtem, mintha egyke lennék, akinek csak karácsonykor, húsvétkor, nyáron léteznek a testvérei.

Nem emlékszem az első képre, Laci első mozdulatára. Talán a legkorábbi emlék az, mikor karácsony reggelén maga mellé engedett az ágyba, és Toldi Miklós-ról mesélt. Olyan erősnek hittem őt! S nem képzelődtem. Akik látták, bámulhatták karizmatit. S ha még ezután is hitetlenkedtek volna, meggyőzhette őket bármely mutatványa. Kézzelel mászott a fára. Fél kézzel tízszer, tizenötször húzódkodott föl a nyújtón. És vakmerő bátorsággal foglalkozott az állatokkal, vagyis a háborúból az egyetlen tehén mellett a lovak közül megmaradt csődörccsikóval. S mert erős és szeszélyes ménné serdült hamar, az akkori apaállathányban, állami engedéllyel fedeztettek vele. Zablára, kocsiba kellett törni, hogy vére csillapodjék. A ló állt alatt úgy fogta meg a fékszárát a bátyám, hogy földre sem ért a lába, mégis a szügyéhez tudta hajtani a fejét. Sose felejttem azt a győztes jobb kart, ahogy megalázza a százszoros erőt. S mintha mindig a sikeres próbák örömét sugározná az arca, a vidámságát meg a szelídségét. De a testi ereje vakmerővé is tette, melyet bátorságnak gondoltam addig, míg kétségbe nem ejtett. Befogta a csődört, maga mellé ültetett, s kirobogtunk az udvarról. Félttem, ha szembejött egy lovat ijesztő motor, de biztonságban éreztem magam addig, míg el nem határozta, hogy bátorságra tanít. Befordultunk a rétre, belevágott a ló vékonyába, s végighajtott rossz szekerekkel, mintha az egész világon át száguldottunk volna. Most azt hiszem már, hogy a halálfélelmet győzte le bennem, s magában is. Ha csak nem az a régebbi alkalom volt nagyobb próbatétele, mikor 1944 nyarán kiült a légi csata alá a puszta árokpartra, mint akit nem ér a golyó. A bunker lejárátában anyám öléből néztem. Anyánk kérlelte, imádkozott, sikoltozott, bátyám meg csak figyelte föl tartott fejjel az eget.

A háború utáni két év talán azért olyan boldog emlékü, mert együtt volt végre az egész család, a testvéreim leérettségiztek, otthon maradtak, s még apai nagyanyánk is élt. Jóval később jöttem rá, költészetében milyen sokat jelentett ez az idő, hiszen akkor dőlt el, hogy költő lesz, verssé változtak már összefüggő hazai

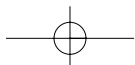

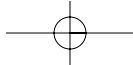
élményei, érett fejjel megvetvén lírája fundamentumát. Ott, a maga csinálta irkákban, a pajta szénás zugában termett az, amit titokban tartott, leginkább szeméremből, a versek őszintesége miatt. Festményeit, rajzait bárki láthatta, de azt hiszem, azokban is a kezűgyességét dicsérték csupán. Cipőt varrt nekem a háborúból hagyott autógumiból, bőrülésből. Szerkezetet fabrikált dohányvágásra. Akkor értettem meg, milyen fontos az éles kés az ember dolgához, de azt is tudom már, hogy mindenhez csak a legalkalmasabb szerszámokkal szabad nyúlni. Először talán tökszárból csinált sípot. A csigarendszer törvényei szerint működő asztali lámpájára is emlékezhetem. Nemcsak azért készítette, hogy a tárgy meglegyen, hanem hogy a pontosságra készítse magát. Persze nem felejtettem azt az örömet sem, mikor az ember a művével élhet, vagyis maga gyártotta gombbal gombolkozik. Amit a felsőiskolai szülőházban kezdett, azt folytatta is, de csak a költészet maradt élete igazi tétje.

Fiatalkori lírájában az élmények meglepően áttételesek. Pedig az a vonzalom, mely a népi írókhoz fűzte, természetesen irányíthatta volna a konkrét, szociografikus előadott valósághoz. Nyiladozó értelmem idejéből emlékszem a Sinka-, Sértő Kálmán-, József Attila-kötetekre. Közülük inkább a népdalszerű versek voltak rá nyilvánvaló hatással. A sors, a természet a lelkiállapotban jelenik meg. Nem az életkép, a történet, hanem a dal. Inkább a korai József Attila, mint Sinka István.

Én természetesen ráismerek élete, életünk eseményeire egy-egy szóban is, mert mindennek odaválási gyökere van. Ha vérpettyes vércse repül, akkor kertalji nyárosunk lakója. Ott húzódik a bűdös bürkű árok a nyesett akácok alatt. A vadcese-resznyefa a kert végében terebélyesedik, előtte a meggyes bozótja. A háztető gerincén rikolt föl a gyöngykakas. Azt is tudom, akkor még voltak anyámnak gyöngytyúkjai, s a baromfiudvar megjelenhet a versben a kuvasszal együtt. Ha Fehér ló, akkor az, akit az oroszok elhajtottak, mielőtt apám Pápára szokott kocsizni vele gyerekeihez, mert gyors volt, egy óra alatt lefutotta a huszonöt kilométert. A Busa és a Sörös ökreink versben és vízfestményeken. Ha a pajtáról ír, tudom, ott szerette átaludni a nyári éjszakákat, odahúzódott az esős napokon, ott mászhatta meg a pocakos pók, verte föl álmából a bagoly. Ott szőtte ábrándjait, és senki sem tudhatta, mikor jön haza az éjjeli mulatságból, vagy első szerelmétől, akit kis Mariskának hívtunk. Ő ihlette korai szerelmes verseit, s tőle búcsúzik mint az ifjúságtól a későbbi *Kereszt az első szerelemre* soraival. Ha bazalt, akkor a Somló, meg távolabb, a Berzsenyit ihlető Ság-hegy nyugaton. S a Vörös-domb, mely elfedi a pápai utat. Ott látjuk utoljára az elmenőket, ott bukkannak föl az érkezők.

Az otthon töltött két év alatt olyan paraszti munkát végzett, amelyet beteg lába megengedett neki, nem kaszálhatott, de kapált, fogattal segített a gabona betakarításában, mint *Kéve-dobáló*. Őrizte a háborúból maradt egyetlen tehenet a legelőbe szúrt karó hosszú kötelén: „hivatásomnak élek én, / az éhségtől felpúposodva / rám néz egy árva kis tehén.” Az akkor még élő népszokás, a regölés közvet-

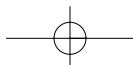

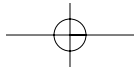
len hatása alatt keletkezett a közismert, megzenésített *Adjon az Isten*. Míg a ritmus és a nyelvezet a formát inspirálta, már nem a szokás, hanem a szükség hívta a kívánságokat. Itt, a háború idején nem a gazdagság, hanem a szerencse a legfontosabb, hogy ne nélkülözzük a kenyeret, a világosságot, legyen villany vagy petróleum, s ne kísértsen a temető szomorúsága. Persze adhatná ezt az isten kéretlenül is, „az adjon úgy is, ha nem kérem” hetykesége a verset még inkább szomorúvá teszi. Az ennél is nyilvánvalóbb, regölő ritmus és téma az előbbi közösségi helyzetképből a létezés ősi rítusába fordul a *Csodafiú-szarvasban*. A hiábavalónak tűnő élet értelmet nyerve fölmagasztosul az áldozatban. De míg a pogány mítosz szarvasa egy egész világkép, e vers látomása a tizenhárom gyertyával fölrvatalozott ifjúságé. Nagy László költészetének mítoszi útja itt kezdődik már. De a *Lánglakodalommal* is, melyben a falu bombázása világképi látomássá válik, 1945. március 24-ének estéjén.

Apánk megetette az állatokat, anyánk megfejt, Laci bement a faluba szélső házunkból esti szokása szerint. Mi éppen vacsoráztunk, mikor a hatalmas csattanásra kialszik a villany. Hirtelen az asztal alatt, földön fekvé találtuk magunkat. Észre sem vettük a rémülettől, mit csináltunk. Anyánk fölsikoltott, amikor csönd lett, Laci hol van? Éppen hazatartott, leült a közeli árokszélre, onnan nézte a falu lánngolását. Égtek a zsúpos házak, az istállók, a pajták, mire fölocsúdtunk, elmenekültek az oroszok célpontjának választott német híradós katonák. A faluból futottak felénk az emberek, a nyárfáink alá. Míg a férfiak kétségbeesve jajgattak, családjukat keresték: Idesanyám! Gizella néni! Anyám és két nővérem között szaladtam én is a többiekkel, belélegeztem abból a hatalmas füstből, amitől azt hittem meg fogok halni. Apánk és Laci hol van? Nem beszéltek össze, hogy kiengedjék az állatokat az égő istállókból, összetalálkoztak a végén, de nem hiszem, hogy ölelkeztek, csókolóztak volna, csak azt mondhatták, jól van!

A tűz a versben apokaliptikus méretű lett. A repülőök gonosz angyalok, foszforos esőt bocsátanak a földre. „Ripeg-ropog a lánglakodalom”, lángok esküsznek össze, „jászol tűzében vicsorít a ló, / lángok közé a tehen borjazik, / szénfeketére ökrök sülnék itt”. Pedig ők megmentették az állatokat. A bombázásnak csak két halottja volt, mikor a vendég és vendéglátó búcsúzott a kapunál. E versben említetlenek, mert a heroikus küzdelmet csak a gyáva megfutamodás ellentételezheti igazán.

A megmentett állatokat harmadnapra az oroszok elhajtották, de a mieink közül az egyik tehenet a szlovák származású szomszédnak adták tolmácsolás fejében. A csődöröcsikót a mezőből vezette haza apánk. Előbb még a *Zene az istállóban* versben „játszik a gyihos méncsikó”, majd a különös *Szentpáli vers* háttalova, az istennel való küzdelem segítője, valóság fölötti jelkép. A *Gyöngyszoknya* viharral sújtott földjén a téboly szimbóluma lett már. Mert bár 1953-ra múltba merül a szülővilág, de még erősek a családi kapcsolatok, a hazalátogatások ébren tartják az emlékezetet, azonban egészen más valóságban jelenítik meg. „Életem, amit elhagyott, / mintha most újra elérné, / most lényegül a valóság / emlékezéssé” – írja a *Sír a sas* című versben.

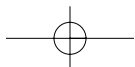
És újra megjelenik a szülőföld *A vasárnap gyönyöre* soraiban, a szülők a *Rege a tűzről és jácintról* hűség-epozsában, igazi eposzi pajzsra emelve. Ez az apa egy pogány ősatya képében, eget tartó vasoszlop, csillagképek lovásza, a regölés korából való, s az akkori nyelven kell hozzá szólni. S az anyakép is egészen más, mint a valóságban vagy a korai versekben. A „Kerubok, szeráfok, zendülő angyalbrigádok, / Máriánál is tisztábbat, mért nem imádtok?” sorokat anyánk tintaceruzával kihúzta a neki adott könyvben. Mert vallása tiltja a hasonlítást, ő pedig szégyelli ezt a földicsóítést. De hiszen nem is a szülőkről van szó, hanem őstípusokról ott az iszkázi házban, végig a XX. századon, s Nagy László költészetének motívumai, végig az életművön.

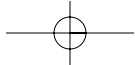
Az *Ég és föld* című oratóriumban nem a mi apánk vádolja a repülőn száguldozó fiúkat, s nem a mi gőgünk alázza meg, hanem a hagyományos és a modern kor csap össze a megélt vagy hallott tények nyomán. A lovas gazda istállójában végül egy kecske maradt, hiszen még tehentartásra sem tellett már a nyugdíjas szövetkezeti parasztnak, aztán a végső tehetetlenségben, arról is le kellett mondania, eladta, a gidát pedig levágta, s mint hazait hozta magával Pestre nekünk, mintha őzike volna.

Valaha őbenne szimbolizálódott a remény, az ember, aki a jégverés után „fön-séges fejét bánat s bitangság fölé vágja”. A nyári viharban mint apokaliptikus lény jelenik meg a ló, a heréléssel már esztől fosztott büszkesége. Pedig csak egy igásállat vadult meg szántás közben a dörgéstől, villámlástól. Kirántotta az ekét a földből, apánk még estében sem engedte el a gyeplőt, húzta az éles, hegyes ekevas mögött, míg el nem szakadt az istráng és a fékszár. Így vágatott bele a menekülő marhacsordába, tehenet gázolt, s tovább vakon a faluig, s összetörte fejét, szügyét a templombástya betonján, míg valaki el nem vezette az istállóba.

*Ágaskodik a ló, a dombról majdnembogy felszáll,
füle körül a villám csokra s a szakadt fékszár.
Sörényén, bársony szórén szikrák sajognak, mintha
árammal volna töltve – száll, mint meteorszikla!
Nyargal a völgybe, a rozs tengerébe robogva,
kéktüüzű csillag omlik síró ezüsthabokba.
Fülében zengést hozva, orrát tartva az égnek,
fut a csorda, ropognak száraz porcogók, térdek.
Le nem nyelt fűcsomóval, könnyet fakasztó jussal
Jönnek, mint balga szörnyek, lobogó zöld bajusszal.
Nyílnak a rettenettől csatornái a tőgynek,
tejjel eleven kannák öntözik meg a földet.*

Ebben a versben már a rontás sötét angyala a megvadult állat, de a pálya elején a háború poklait túlélő *Katonalovak* keltenek sajnálatot, ablakunk alatt húzzák a menekülő ostoros bakákat a havas úton, vagy mint menekültek állnak a jászolhoz kötve, rühesen, csontsoványan, hogy a mártíromságot földidézzék, vagy később

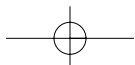

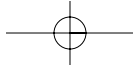
beteljesítsék. Onnan folytatódik, a hó nagy motívuma a *Búcsúzik a lovacska* minden emberi melegtől, hazától, tájtól, családtól elvonatkoztatott látomásáig: „Jaj, a hó / feketedve kavarog a hó / még a fogaimat is / megőrlitek.” S ami a *Gyöngyszoknyában* a dacos remény, az itt a végső irtózat, mellyel a tagló sújt le a vágóhídon. Az egész paraszti világnak vet véget.

A hőmezők fiatal halottai után, az *Üvegkoporsóban* című korai versben még csak „gondolkodok a messzi hóban / elveszett barátaimon,” a *Deres majálisban* látja, hogy: „Láger-hidegben lebegett / a negyedik, ott lett halála, / hóba temették, letörött / füleit úgy dobták utána.” Az utolsó versek közül való *Hószakadás a szívre* monogramjaiban megjelöli az eltűnt felsőiskolai legényeket, Nagy Lacit, Nagy Ferit, Mátis Karit, Tomor Imrét.

Ez a nagy hó végigszakad költészetén, mintha a kisgyerek élménye nőne óriásivá 1929 teléből. Testvéreim akkor öt-, négy- és kétévesek. Ereszig nőtt a hó, a ház és a pajta között hóhegy, miként a téli akácok a zúduló havat átengedi magán, s a tövénél hosszan ejti el. Átjárót vágott bele apám, hogy hozzáférhessen a pajtában a takarmányhoz. Még a felnőttek sem látszottak ki belőle, s oda szökött Mari, a legkisebbik, s átfagyva találtak rá. Anyám emlékezetében ugyanakkor történt, mikor Bella a nagynénikéhez, Ácsékhoz, Laci pedig a kovácshoz szökött, míg a szülők az állatokkal vesződtek. Valaki a szegények karácsonyfájáért, borókafenyőért ment a Harasztba, s összetalálkozott Lacival. „Látta, hogy olyan kótincán van, meztélláb, aztán ott a kabátjába fogta, aztán hazahozta” – emlékszik anyánk. „Reggel a tetőn kellett kilépnünk, akkora hó esett [...] Azon a télen indultam el ingben meztélláb a kovácshoz” – írja *Életem* című vallomásában Nagy László. Az élmény lírai formája *A karácsonyfás ember*. Egyszerű átvételekkel, bonyolult áttételekkel valósul meg a vers. A találkozás tere kiterjed a vidékre: „Rókák ugattak a dombon, a dögtemetőnél. És távol égtek még a Bakony zsványszemei. És tele volt harangszóval a világ.” Versbe fordul a világháború, mint katonaköpeny, s a szegénység tüdőbajos köhécselése, de a valósághoz karácsonyi képzetnek is kell járulnia, lehessen a gyerek, Kisjézus, a borókafenyő párja. A szép költői esemény alkalmas, hogy a létvers magasába szálljon: „Ma úgy látom a hóban, szájjal aggatva véres szalagjait örökzöld lovára, mert a halálba akkor indult. Én pedig igazán akkor születtem, mert akkor léptem először pajzs nélkül a télbe.” Ezt a mentőangyal-embert anyánk sem nevezte meg. Azért annyira titokzatos a valóság és a képzelet határán. Így íródna egyre meglepőbb látomássá a sejtelmes első emlékek, legtöbbször versprózában a hetvenes évek elejétől. Megéledt a korai versek előtti világ, s mítosszá teremtődött a költői érvényű részletekből.

„Lackó egészséges, virgonc, pirospozsgás gyerek volt, vasgyúrónak mondták, nem volt magas, de erős, vakmerő. Kézimunkaóra végén gombostű szúrta át az ujját, megvárta, mikor az imádságot elmondjuk, aztán a többiek kiabálták, hogy a Nagy Lacinak gombostű ment a kezébe, a tanító kihúzta az ujjából minden jajszó nélkül. Disznóöléskor belefeküdt a halas nyelvű bicskába. Fakorcsolyával kor-

csolyázott a réten, ahol a Hunyor kiöntött, agyonfagyva jött haza, fájó kezét mindig anyáknak kellett dörzsölgetni.” „Kígyófejű ostort fontunk s kötöttünk paritytyát. Az ostorokra felakasztottuk egymást játszásibul. Kegyetlenül birkóztunk. Át-estünk sok-sok próbán.” A családi legenda szerint mintha ez az elevenség okozta volna a lábának a bajt. Okozhatta a csontvelőgyulladást megfázás, mezítlábasan futás a hóban, s a hideg fal, amelynél a konyhai ágyon aludt. Mégis könnyebb a közvetlen előzményekre gondolni. A rétről tehéneken ülve hajtottak haza Bertha Lacival. Mátis Laci meg Kordolák Egon barátai megijesztették a teheneket a kukoricásból, bátyám a sarkára esett, megrázkódott a csontvelő, és begyulladt. A képzelődők természetesen tartották, hogy a ló rúgta meg. Ő így ír róla:

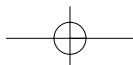
„1935 augusztusában végzetes baj jött rám a réten. A láz majd a hideglelés ott lepett meg a réten, őrzés közben. Délben már nem ettem, a mákgubás zsákra dőltem, és félrebeszéltem. Bal lábam is nagyon fájt. Csak napok múlva hívtak orvost. Ő megvádolt, hogy zöld almát ettem. Izzasztást ajánlott, vasbort írt receptre. Tíz napig izzasztott anyám, vizet nem adtak. Csak ritkán voltam észnél a láztól. A pápai doktorok levágták volna a lábam. [...] Verebély-klinika, éjszaka főzik a műszereket. Lekötnek, éteres kosár alatt számoltatnak. Reggel fölébredve tapasztalom, hogy megvan a lábam [...] Szeptember végén már iskolába jártam. Októberben már szaladgáltam. November végén elsápadtam újra. Este a ló faránál elszédültem. Csak decemberben, a hóesésben nyargalt velem a kehes ló az állomásra. Pesten megvéstek újra, talán az idegeket is elmetélték. Csak behajtani tudtam a lábam, kifeszíteni nem. Madzagot kötöttem lábfejemre, rángattam, hogy helyrehozza. A doktor azt mondta: kár. Azóta járok járógéppel.”

A fájdalmas emlék tömondatokban szaporázza a stílust, meg kell írni, de mielőbb túl lenni rajta. Az életrajzból az eset kihagyhatatlan. A korai versekben csak utalás található rá. *A város idézése* című versében a valóság álomi szörnyűség lesz. „Részeg sebészek konzíliuma, mint a kárhozat jött fölem. Levágták volna bal lábam a disznaiknak, de egy áldott kéz elrántott leheletüktől.”

A száguldás imádata, a vágató ló elő-elővillanó képe, s valójában a lószertet, az ő akadályozott mozgásából is következik, az apai ló-mánia örökségével együtt. És ő szenved meg, ha a lovat kínozzák. A *Vértanú arabs kanca* az ő mártíriumának az ikonja. A valóság több irányból tart a vers felé, hogy a távoli alapélményből megteremtődjön.

Vemhes szürke lovunkat kölcsönadta apánk, s egy húsz kilométerre lévő vasútállomásra fuvaroztak vele. Megszakadt a kanca a hatalmas tehertől, elvetélt s belepusztult. Erre a gyászra gondolt vissza korábban a *Kiscsikó-siratóban*: „anyádat elásták [...] szívedet hallgattam, alig dobogott [...] bőrödet lehúzták, szárítják napon. / Sírodat megásták a meggyfák alá [...] bőrből csináltak fekete sipkát, / drága bőrtarisnyát borosüvegnek [...] ott ficáncolsz te a csillagok között, / onnan megrugdosod az én szívemet, / minden reményünket befedi a hó.”

Lehetne, a *Búcsúzik a lovacska* nyitóverse is, mielőtt majd a ló-ember beszél a nagy, végső kiirtással való azonosulásban. „Jaj, a hó / gyönyörűen kavargog

a hó”, ami a *Kiscsikó-sírató* végén mindent beföd, mikor „fiú arcomból irtó / apokaliptiszis-pofát / bővöltetek.” És „hasam alá tüzet ki gyújt?” – kérdezi a vértanú arabs kancára mutatva.

Ami a versben félelmes máglya, az a valóságban csiklandozó biztatás szokott lenni, hogy induljon el az egész napos állástól ideges ló. A szőlőmunkások nehéz dolga volt a tavaszi kitakarás, a tőkék megszabadítása a fagytól védő földrétegtől. Apánk borral traktálta segítőit munka közben, melyet szokás szerint mulatozással fejeztek be. Tűzzel piszkálták a ló hasát, hogy a csípéstől megijedjen, a pince zsúpjából szálakat húzkodtak, meggyújtották, ingerelték vele. A versben iszonyú állatkínzás lett belőle. Az eseményt rá lehetett képzelni a megszokadt ló emlékére az új történetben. Közelebbi a valósághoz a *Szederkirály* meséjében olvasható: „de bazaltot fuvaroztattak véled, / csak vaslapáttal tapogattak meg téged.” A *Jönnék a harangok értem* emlékekből épült vallo-másában is kihagyhatatlan: „S mérlegen lóbőr, csak a farka lóg a kamra porába, fölöt-te keserű öt seb a kenyértartó keresztjein.” Az arabs kanca ideje sem akkori, de fontos a kompozícióhoz, mikor terhes volt velem édesanyám, itt 1938 tavaszának kellett lennie, bátyám akkor már nem futhatott a részeg kapások elé a lába miatt. Valamikor más-kor nem vitte apánk magával a Somlóra, de ő el akarta érni árkon-bokron mezítláb a hidegben. Itt küldetést kellett teljesítenie a fölfokozott látomás következtében. „Az elvetélt kiscsikót apám nyúzza, mintha jövőd öcsémet fejtené a bőrtől.” A viharlámpa is, mintha kisdéd lenne a kiscsikó és az öcs harmadik jelentéseként. Ráveti fényét a bűnre, mely magában hordozza büntetését, az apagyilkosságot: „képzeletben már végeztem vele. S hirtelen el is pityeredtem a halálos vétek miatt.” A csikóbőrből a *Kiscsikó-sírató*ban fekete sipka lett, itt nyakba akasztott fekete prém. A lószerszámot a gazda vette magára, s „mögéje álltak a többiek vértanú irhájával”. Vezeklő vonulásba kezdtek az idők végezetéig. Miattuk is lakatlan a *Ház*. A versben Zöld Angyal űzte ki belőle az embert, s hiába tesz kísérletet a bánat ellen a visszatérő, házalók kiabálását idézve sem kap választ. Sorsszerűen pusztult ki onnan az ember és keze műve. Először a pajta dőlt össze, aztán az ólak, az istálló, a kocsiszín, aztán a lakás lett üres. Nincs tükör sem a falon, hogy az emlékező megláthatná magát.

